

ת"פ (קרית שמונה) 887-07-24 - מדינת ישראל נ' סאלח הייב

ת"פ (קרית-שמונה) 887-07-24 - מדינת ישראל נ' סאלח הייבשלוס קרית-שמונה

ת"פ (קרית-שמונה) 887-07-24

מדינת ישראל

נגד

סאלח הייב

בית משפט השלוס בקרית-שמונה

[27.04.2025]

כבוד השופט ערן בר אור

החלטה

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של מעשה פזיזות ורשלנות, לפי סעיף 338(א)(1) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 275א לחוק העונשין; אי ציות לשוטר, לפי סעיף 23(א)(1) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961; ושיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק העונשין.
2. עובדות כתב האישום מתארות, בתמצית, כי במהלך הלילה שבין 1 ל-2 באפריל 2024, נהג הנאשם ברכב מסוג סקודה שבבעלותו (להלן: "הרכב"), בכביש 90 מדרום לצפון. הנאשם נעצר עם רכבו לבדיקה שגרתית בסמוך לאליפלט, ולאחר עצירה הוא נמלט מפני השוטרים בנסיעה מהירה ופרועה הכוללת עקיפות וסיכון למשתמשי הדרך. באזור צומת ראש פינה ובמהלך הימלטותו, הנאשם פגע עם הרכב בצידה האחורי-ימני של ניידת משטרה, שניסתה לחסום את דרכו. הנאשם המשיך בנסיעתו לכיוון כפר הנשיא, ומשם לטובא, והכל תוך סיכון כלי רכב נוספים שנסעו בכביש באותה העת, וכשהוא עוקף וחולף ביניהם ובין הנתיבים, באופן חד ומסוכן. עוד מציין כתב האישום כי בתאריך 2.4.2024, התקשר הנאשם למשטרת ישראל ודיווח במרמה כי הרכב נגנב, בעודו חונה בסמוך לביתו של הנאשם.
3. בתאריך 16.7.2024, הודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר טיעון לפיו הנאשם יודה בעובדות כתב האישום ויורשע בעבירות המצוינות בו. עוד הוסכם על הפניית הנאשם לשירות המבחן, לשם עריכת תסקיר בעניינו, אשר המלצותיו לא יחייבו את הצדדים. בהתאם להסדר הטיעון, הודה הנאשם בעובדות כתב האישום, הורשע בעבירות שיוחסו לו, והמשך הדיון נדחה לשם קבלת תסקיר שירות המבחן.

4. בתאריך 10.2.2025 התקבל תסקיר שירות המבחן בעניינו של הנאשם. על פי האמור בתסקיר, הנאשם, בן 32, רווק המתגורר בבית הוריו ולדבריו מוכר בשיעור של 65 אחוזי נכות מטעם הביטוח הלאומי על רקע פציעה טראומטית בילדותו, ממנה נפגעו שמיעתו ודיבורו. מסקירת ההיסטוריה העבריינית של הנאשם עולה כי יש לחובתו 10 הרשעות תעבורה קודמות, וכן עומדים ותלויים כנגדו 3 תיקים (אחד מהם בגין סירוב להיבדק בבדיקת נשיפה). שירות המבחן ציין כי הנאשם התקשה לבחון באופן ביקורתי את התנהלותו בעת ביצוע העבירות, ואף נטה להשליך את נסיבות האירוע על גורמים חיצוניים. עוד נמצא כי הנאשם נטה למזער מחומרת העבירות ואף התקשה להודות בחלקן, תוך שלא זיהה את הסיכונים מרחיקי הלכת הטמונים בהתנהלותו בעת ביצוע העבירות. הנאשם התייחס לעבירה המיוחסת לו כחריגה למהלך חייו, ולא זיהה כי פעל מתוך דפוס התמודדות המוכר לו במצבי לחץ, המשתקף מהחזרתיות בביצוע עבירות תנועה.

5. שירות המבחן זיהה בנאשם מוקדים מרכזיים מגבירי סיכון לעבריינות ובהם אי יציבות בהתנהלות לאורך השנים, מוגבלות פיזית, קיומם של דפוסי התנהגות אלימים, אימפולסיביות, ועוד. יחד עם זאת נמצאו גם גורמי סיכוי לשיקום ובהם יכולת לצרוך שירותים פונקציונאליים, היעדר רקע פלילי, התייצבות במסגרת התעסוקתית בשנה האחרונה ורצונו של הנאשם להביא לסיום הסתבכותו עם החוק.

6. במכלול השיקולים התרשם שירות המבחן מהנאשם כאדם המתקשה לתפקד באופן מיטיב במישורי חייו השונים. הרושם היה כי קיים חוסר חיבור בנאשם לצורך בעריכת שינוי בחייו, תוך שבלטו כוחותיו הדלים וחוסר יציבותו הרגשית. שירות המבחן העריך כי הפרוגנוזה לשינוי בנאשם נמוכה, ומאידך הסיכון להישנות עבירות דומות בעתיד הינו גבוה. נוכח האמור בתסקיר, נמנע שירות המבחן מלבוא בהמלצה טיפולית או שיקומית בעניינו של הנאשם, וציין כי היות שמדובר באדם בעל רמת תובנה נמוכה להפנמת גבולות החוק והסיכון בהתנהלותו, עולה צורך בהטלת ענישה הרתעתית מוחשית בדמות מאסר בפועל, לצד מאסר על תנאי ממושך אשר יהא כחרב המונפת מעל ראשו של הנאשם.

7. בדיון שהתנהל לאחר קבלת תסקיר שירות המבחן, טען ב"כ הנאשם כי הנאשם סובל מהפרעות שונות, יש לו נכות ובעיות שמיעה, ותפקודו מאוד לקוי. לדעת ב"כ הנאשם, שירות המבחן לא הצליח לגעת בכלל הליקויים שיש בנאשם, וקצינת המבחן הגיעה למסקנתה לאחר פגישה אחת עם הנאשם. ב"כ הנאשם סבר כי עניינו של הנאשם יתאים מאוד לבית משפט קהילתי וביקש להפנותו בשנית לשירות המבחן, לבחינת התאמתו לבית המשפט הקהילתי. לשאלת בית המשפט כיצד בקשה זו מסתדרת עם העובדה ששירות המבחן מצא שהנאשם נעדר חיבור לנזקקותו הטיפולית ולצורך של עריכת שינוי בחייו, השיב בא כוחו כי לטעמו הנאשם זקוק לליווי מתאים והדרכה מתאימה, אותם יוכל למצוא בבית המשפט הקהילתי.

ב"כ המאשימה התנגדה לבקשת הסנגוריה, וטענה כי מהתסקיר עולה שהנאשם נעדר חיבור לנזקקותו הטיפולית, מתקשה לבחון באופן ביקורתי את התנהלותו בעת ביצוע העבירות ונוטה להשליך את נסיבות האירוע על גורמים חיצוניים. לשיטתה, גם כשניתנה לנאשם הזדמנות לטיפול, היא לא נוצלה על ידו. לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים, מצאתי להפנות את הנאשם לשירות המבחן על מנת שיתקבל תסקיר התאמה לבית המשפט הקהילתי. יחד עם זאת ציינתי כי אין בהפניית הנאשם בשנית לשירות המבחן, משום גמרות דעת לעניין עצם העברת עניינו של הנאשם לבית משפט קהילתי.

8. בתאריך 6.3.2025 התקבל תסקיר ההתאמה משירות המבחן למבוגרים. בתסקיר התמציתי שהוגש, צוין כי שירות המבחן התרשם מהנאשם כאדם אשר לאורך חייו התמודד עם השלכות פציעה טראומטית מילדותו, דבר אשר השליך על מצבו התפקודי, הרגשי ודימויו העצמי. שירות המבחן איתר מספר צרכים מרכזיים בנאשם הכוללים: בחינת דפוסי צריכת אלכוהול, מענה לדפוסי חשיבה והתנהגות ולקשיים בהיענות לסמכות ולגבולות החוק, לצד מענה לקשיים בהתמודדות מסתגלת במצבי דחק. כמו כן התרשם שירות המבחן כי הנאשם זקוק לסיוע בבחינת מיצוי זכויות, בהקשר של מצבו הבריאותי והאישי, כמתמודד עם מוגבלות פיזית, וזאת בין היתר באמצעות הכוונה וליווי תעסוקתי מותאם. שירות המבחן התרשם כי לנאשם "מוטיבציה ראשונית" לשינוי במסגרת ההליך הקהילתי והוא ביטא נכונות לקבלת סיוע במסגרת זו. משכך מצא שירות המבחן כי הנאשם מתאים למסלול בית המשפט הקהילתי.

9. בדיון שהתקיים בתאריך 3.4.2025, טענו הצדדים בפני בענין הפנייתו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי.

10. ב"כ המאשימה שבה והתנגדה להפניית הנאשם לבית המשפט הקהילתי. לדבריה, אחד מעקרונות הליבה של בית משפט קהילתי הינו לתת פתרון ומענה לתופעה של "דלת מסתובבת" או רצידיביזם (מועדות), וכבר בנקודה זו ניתן לראות שהנאשם לא מתאים לבית המשפט הקהילתי. ב"כ המאשימה שבה והפנתה לתסקיר שניתן בענין עונשו של הנאשם, אשר מכיל התייחסות כוללת לאישיותו, התייחסותו לעבירות והיתכנות אופק שיקומי. הפרקליטה המלומדת ציינה כי הגם שמטרתו של שירות המבחן היא לבחון אפשרויות שיקום לנאשם, במקרה הזה הייתה אמירה חד משמעית כי אין שום היתכנות שיקומית ועל בית המשפט להטיל ענישה מרתיעה.

לטענת ב"כ המאשימה, קריאת תסקיר ההתאמה מעלה תחושה שיש רצון להרחיב את השורות בבית המשפט הקהילתי על חשבון מקצועיות. לדבריה, מהתסקיר עולים צרכיו של הנאשם בצורה מאד כללית, והוא אינו מפורט דיו. ב"כ המאשימה סברה כי גם אם לנאשם צרכים מסוימים, דרך המלך הייתה צריכה להיות בליווי שירות המבחן, במסגרת התיק הפלילי, שכן בית המשפט הקהילתי אינו "עיר מקלט". בנוסף, הפנתה ב"כ המאשימה לסתירה שבין התסקירים, כך שבפרק זמן קצר שעבר מעריכת התסקיר הראשון לעריכת תסקיר ההתאמה לבית המשפט הקהילתי התגלה שינוי מהותי במסקנת שירות המבחן, ללא שניתן לכך שום הסבר. ב"כ המאשימה העלתה פליאה כיצד יכול להיות שבתוך מספר ימים הפך הנאשם ממי שאינו בר שיקום למי שמתאים לבית המשפט השיקומי המיוחד. לתחושת ב"כ המאשימה, תסקיר ההתאמה אינו נותן לבית המשפט מענה מדוע הנאשם מתאים לחלופה המיוחדת של בית משפט קהילתי.

עוד ציינה ב"כ המאשימה כי עמדתה העונשית במקרה זה הינה למאסר בפועל, שכן מדובר באירוע חמור, הן במעשה הנהיגה, הן בעבירות כלפי המשטרה, והן בהודעה בכזב ושיבוש הליכי המשפט. לסיום ציינה ב"כ המאשימה כי כנגד הנאשם עומדים תיקי תעבורה נוספים, בהם תיק שעניינו סירוב לבדיקת נשיפה.

11. מנגד, ביקש ב"כ הנאשם לאמץ את המלצת שירות המבחן. לשיטת הסנגור, מטרתו של בית המשפט הקהילתי היא לטיפול בבעיות רקע שהובילו לביצוע העבירה, ולבדוק התאמה האם ניתן לשקם את הנאשם ולשלב אותו בקהילה. לטענת ב"כ הנאשם, אמות המידה הנבחנות לצורך שילוב לבית משפט קהילתי שונות מאלו הנבחנות לצורך המלצה לעונש, ומכאן ההבדל בהמלצות התסקירים.

12. בניגוד לטענת המאשימה, סבר ב"כ הנאשם כי בתסקירים שהוגשו בעניינו של הנאשם לא קיים פער מהותי, שכן עיון בתוכנם של התסקירים מגלה כי קיימת חפיפה בעניין סכנות מסוימות שעולות גם בתסקיר העונש וגם בתסקיר ההתאמה. ב"כ הנאשם הפנה לכך שבשני התסקירים נראה שהרקע לביצוע העבירה נוגע במוגבלותו הפיזית והקוגניטיבית של הנאשם, לצד דימוי עצמי נמוך ונוקשות חשיבתית. לשיטתו, המסקנה בשני התסקירים שונה מפני שלכל אחד מהתסקירים מטרה אחרת. עוד ציין שגם אין כל פסול בכך הנאשם הראה "תזוזה מסוימת" בעמדתו ביחס לביצוע העבירה, קבלת האחריות ונכונותו לשילוב טיפולי בתקופה שעברה בין עריכת התסקירים. לפיכך, ביקש ב"כ הנאשם לאמץ את המלצת תסקיר ההתאמה ולהפנות את ההליך המשפטי לבית המשפט קהילתי.

דיון והכרעה

13. חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 92 - הוראת שעה), התשפ"ב-2022 עיגן את פעולתו של בית המשפט הקהילתי בישראל. בדברי ההסבר לחוק נרשם:

"הפיילוט של בית המשפט הקהילתי בישראל מבוסס על התפיסה של "בתי משפט פותרי בעיות", אשר אומצה בשנים האחרונות במקומות רבים בארצות הברית ובמדינות נוספות. הנחת היסוד של תפיסה זו היא שחלק ניכר מההתנהגות העבריינית החוזרת (רצדיביזם) הוא סימפטום לבעיות עומק חברתיות, אישיות וכלכליות. בהעדר טיפול בבעיות אלה, המעשים העברייניים יחזרו ויתבצעו. כפועל יוצא, על פי תפיסה זו, על ההתמודדות עם תופעת הפשיעה החוזרת לכלול פתרונות מערכתיים, ובמסגרתם יש לספק טיפול מקיף ומערכתי, בשיתוף הקהילה וגורמים טיפוליים בקהילה, לבעיות העומדות בבסיס ביצוע עבירות, בפיקוח בית משפט, ואין להסתפק בטיפול בסימפטום בלבד באמצעות ענישה סטנדרטית. בהתאם, המסגרת של ההליך הפלילי הקהילתי מאפשרת מציאת מענים רלוונטיים לבעיות מורכבות והפניה להליכי שיקום, וכל זאת בליווי ופיקוח הדוקים ואינטנסיביים של בית המשפט עוד במהלכו של ניהול ההליך הפלילי."

14. סעיף 220א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: "החוק"), אשר תוקן בהתאם, קבע את מטרת ההליך בבית המשפט הקהילתי:

220א. מטרת ההליך בבית המשפט הקהילתי היא להביא לשיקום הנאשם בקהילה ולסייע בטיפול בבעיות שברקע ביצוע העבירה בפיקוח הדוק של בית משפט קהילתי כתחליף למאסר בפועל, אם הנאשם סיים בהצלחה את ההליך, ובשיתוף פעולה של בעלי התפקידים בהליך הפלילי והקהילה.

15. עוד נקבע כי בית המשפט יפנה את הנאשם להליך בבית המשפט הקהילתי רק בהתקיים התנאים הקבועים בסעיף 220ד. לצורך הדיון אביא את נוסח הסעיף במלואו:

220ד. (א) לא יורה שופט בבית משפט שלום כי עניינו של נאשם יהיה נידון בבית משפט קהילתי (בפרק זה - העברת דיון), אלא אם כן מצא, לאחר שקיים דיון על כך בנוכחות בעלי הדין ולאחר שעין בתסקיר ההתאמה שהורה על הגשתו, כי מתקיימים תנאים אלה וכי עניינו של הנאשם מתאים להידון בבית משפט קהילתי:

(1) הנאשם בגיר;

(2) הנאשם מיוצג בידי סניגור;

(3) הנאשם מכיר במעורבותו באירוע, מבין את מהות ההליך הקהילתי, לרבות האמור בסעיף 220ז(ג), ומסכים להשתתף בו;

- (4) הוסמך בית משפט קהילתי באזור השיפוט שמקום מגוריו של הנאשם נמצא בו כאמור בצו לפי סעיף 220; הוראה זו תעמוד בתוקפה עד יום ו' באב התשפ"ה (31 ביולי 2025);
- (5) יש סיכון שהנאשם יבצע עבירות נוספות, בשים לב לבעיות שברקע ביצוע העבירה;
- (6) התובע הודיע כי העונש המתאים לנאשם לפי הוראות סימן א'1 לפרק ו' לחוק העונשין, אם יורשע ואם לא ישתתף בתוכנית שיקום, כולל מאסר בפועל ואינו כולל עונש מאסר שירוצה בעבודת שירות, שניתן להניח כי לו יוטל על הנאשם, הוא ימצא מתאים לו בחוות דעת מטעם הממונה לפי סעיף 51ב(1) לחוק העונשין;
- (7) לא התקיים בעניינו של הנאשם הליך לבירור אשמה;
- (8) התובע הודיע כי אם הנאשם יעמוד בהצלחה בתוכנית השיקום, הוא לא יבקש מבית המשפט להטיל על הנאשם, אם יורשע, עונש של מאסר בפועל;
- (9) התובע לא הודיע כי יש מניעה להעברת הדיון בעניינו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי מטעמים של שלום הציבור וביטחון או בשל אישומים אחרים המתנהלים נגד הנאשם או צפויים להתנהל נגדו; בית המשפט רשאי לקבל הסברים בעניין זה מהתובע בהיעדר הנאשם וסניגורו.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), שופט בית משפט שלום רשאי להורות, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי עניינו של נאשם יהיה נידון בבית משפט קהילתי, אף אם לא התקיים תנאי מהתנאים שבסעיף קטן (א)(5) עד (9); לא התקיימו התנאים שבסעיף קטן (א)(8) ו-(9) - יובא עניינו של הנאשם גם לפני שופט קהילתי שידון בדבר התאמת העניין לדיון בבית משפט קהילתי.
16. כפי שניתן ללמוד, בעניין שלפני לא מתקיימים התנאים הקבועים בסעיפים 220ד(א)(8) ו-220ד(א)(9), שכן המאשימה לא הודיעה כי במידה והנאשם יעמוד בהצלחה בתוכנית השיקום אין בדעתה לעתור לעונש הכולל מאסר בפועל, ומשום שהתביעה סברה שאין מקום להעביר את העניין לבית המשפט הקהילתי, בין היתר על רקע תיקים נוספים המתנהלים כנגד הנאשם.
17. על חשיבות הסכמת המאשימה להעברת ההליך לבית המשפט הקהילתי ניתן ללמוד מדברי ההסבר להצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 91 והוראת שעה) (בתי משפט קהילתיים), התשפ"ב-2021, ה"ח הממשלה 1471, מיום 24/11/2021, בהם נאמר:
- "לעמדת התביעה לגבי שילובו של נאשם בבית משפט קהילתי יינתן משקל רב, בין השאר בשל מאפיין השיתופיות וההסכמה של ההליך הקהילתי ושל העבודה המשולבת והמתואמת של צוות בית המשפט, ובכלל זה התובע, ופעילותו של בית המשפט בדרך שאינה אדברסרית. ההליך בבית המשפט הקהילתי הוא בעל מאפיינים הסכמיים, וכרוכה בו התחייבות מראש של התביעה שלא לבקש עונש מאסר בפועל, בעבירות שזה העונש המתאים להן. על כן, רק במקרים חריגים ויוצאי דופן ומטעמים מיוחדים שיירשמו, יחליט בית המשפט כי יש להעביר את עניינו של הנאשם לבית משפט קהילתי, לאחר שהתביעה הצהירה כי אף אם יעמוד הנאשם בהצלחה בתוכנית, עמדתה היא שהעונש המתאים לנאשם הוא מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא, או לאחר שהצהירה כי קיימת מניעה להעברת הנאשם לבית משפט קהילתי מטעמים של שלום הציבור וביטחון או בשל אישומים אחרים נגדו."

18. במקרה שלפני, אינני סבור שיש מקום להעברת ההליך לבית המשפט הקהילתי, ואף אני סבור, כדעת המאשימה, כי קריאה מדוקדקת של תסקירי שירות המבחן מלמדת שעניינו של הנאשם אינו מתאים לבית המשפט הקהילתי.
19. כפי שהניסיון לימדנו עד עתה, שילובו של נאשם בבית המשפט הקהילתי דורש ממנו כוחות מרובים להשלמת ההליך. שני התסקירים שהוגשו בעניינו של הנאשם מלמדים לדעתי כי טרם בשלה בנאשם ההכרה הדרושה לשילובו בהליך אינטנסיבי לעריכת שינוי בחייו, ואין בו את הכוחות הנדרשים לעשיית שינוי זה במסגרת בית המשפט הקהילתי.
20. בתסקיר מיום 10.2.2025 דן שירות המבחן ארוכות בקשייו של הנאשם לבחון באופן ביקורתי את התנהלותו בעת ביצוע העבירות. כעולה מהתסקיר, הנאשם טען שהעבירות המיוחסות לו מהוות חריגה ממהלך חייו, ועל כן הוא לא זיהה נזקקות טיפולית בקרבו. לאחר דיון מפורט בעניינו של הנאשם, התרשם שירות המבחן כי הנאשם אינו מחובר לצורך בעריכת השינוי בחייו, תוך שבלטו כוחותיו הדלים וחוסר יציבותו הרגשית.
21. גם תסקיר ההתאמה לבית המשפט הקהילתי, על אף ההמלצה בסופו, לא גילה שהנאשם עשה באמת את השינוי הנדרש בחייו. אמנם הנאשם ביטא נכונות ורצון לקבלת סיוע, אולם שירות המבחן התרשם כי מדובר ב"מוטיבציה ראשונית לשינוי", ולא ציין כי מדובר בשינוי של ממש בהשקפת עולמו של הנאשם.
22. אני מסכים עם תחושת אי הנוחות של המאשימה ביחס לשינוי במסקנת שירות המבחן בין שני התסקירים - שינוי שלא ניתן לו הסבר מנומק, כמצופה מגורם מקצועי המציג עמדה כל-כך מנוגדת בפרק זמן קצר (כחודש ימים). טענתו של ב"כ הנאשם, כאילו האחרון הראה "תזוזה מסוימת" בעמדתו ביחס לביצוע העבירה, קבלת האחריות ונכונותו לשילוב טיפולי בתקופה שעברה בין עריכת התסקירים, אינה מניחה את הדעת בכדי להסביר את השינוי בעמדת הגורם המקצועי, ואף יש בה ללמד כי הנאשם אינו מגויס באופן מלא להליך הנדרש ממנו בבית המשפט הקהילתי.
23. כפי שניתן ללמוד מהוראות סעיף 220ד(ב) לחוק, רשאי בית המשפט להורות, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על העברת התיק לבית המשפט הקהילתי גם אם לא התקיים אחד או יותר מהתנאים אמורים בסעיף, ואולם ככל שמדובר באחד מהתנאים הקבועים בסעיף קטן (א)(8) או (א)(9), הרלוונטיים לעניינו, יובא עניינו של הנאשם גם בפני שופט קהילתי שידון בדבר התאמת העניין לדיון בבית המשפט הקהילתי. כאמור לעיל, בעניינו לא מתקיימים כלל התנאים הקבועים בסעיף 220ד(א) לחוק, ולא מצאתי כי חרף האמור קיימים טעמים מיוחדים להעברת עניינו של הנאשם לבית המשפט הקהילתי.
24. לפיכך, אני דוחה את בקשתו של הנאשם להעברת התיק לבית המשפט הקהילתי.
- הצדדים יהיו ערוכים לטעון לעונש במועד הדיון הבא.
- המזכירות תעביר העתק החלטה זו לשירות המבחן למבוגרים.
- ניתנה היום, כ"ט ניסן תשפ"ה, 27 אפריל 2025, בהעדר הצדדים.